

Απολυτήριες εξετάσεις Γ΄ Τάξης
Ημερήσιου Γενικού Λυκείου
Νεοελληνική Γλώσσα Γενικής Παιδείας
Τετάρτη 28 Μαΐου 2014

A.

Στο δοκιμιακό απόσπασμα, ο συγγραφέας προβληματίζεται για τη διεύρυνση της έννοιας «ανθρωπιά». Αρχικά, με αφορμή το παράδειγμα του Ντυνάν, ορίζει τον ανθρωπιστή ως άτομο που ενδιαφέρεται για τον κάθε συνάνθρωπο σε κάθε περίπτωση. Είναι ένας άνθρωπος ανυστερόβουλος, πρότυπο για τους μεταγενέστερους, που θεωρεί ως αυτονόητο καθήκον την αφιλοκερδή δραστηριότητά του. Σήμερα ο ανθρωπισμός έχει λάβει σημαντική οικουμενική διάσταση. Ωστόσο, ως έννοια έχει υποστεί στρέβλωση. Επειδή τα υψηλά ιδεώδη εκφυλίστηκαν, οι άνθρωποι λειτουργούν με ωφελμιστική διάθεση. Εξάλλου η συχνότητα της χρήσης του όρου «ανθρωπιά» οδήγησε στην εξαχρείωση των ευγενικών συναισθημάτων, που πλέον κρίνονται ως παρωχημένα. Εν κατακλείδι, ο δοκιμιογράφος υποστηρίζει ότι ο ανθρωπιστής οφείλει να προσπαθεί αέναα και με απάρνηση, με σκοπό και την αυτοπραγμάτωσή του.

B1.

Η επιδίωξη της ευημερίας απομακρύνει το σύγχρονο άνθρωπο από υψηλά ανθρωπιστικά ιδεώδη. Ο υλικός ευδαιμονισμός και τα πρότυπα της εποχής δίνουν προβάδισμα στην υπολογιστική φρόνηση, τον ατομικισμό και τις ανταγωνιστικές σχέσεις. Γι' αυτό το λόγο ο άνθρωπος αντιμετωπίζεται πια ως μέσο και όχι ως αυτοσκοπός. Οι ανθρώπινες σχέσεις δηλαδή έχουν εμπορευματοποιηθεί στο γενικότερο κλίμα έκπτωσης αξιών. Αρετές, όπως εμπιστοσύνη, αλληλεγγύη, αλtruισμός, ανιδιοτέλεια και ταπεινότητα, θεωρούνται παρωχημένες και έχουν υποκατασταθεί από τον ωφελμισμό και τον κυνισμό. Ο σύγχρονος άνθρωπος πορεύεται με γνώμονα την εξυπηρέτηση των προσωπικών του φιλοδοξιών. Ως εκ τούτου, έχει αλλοτριωθεί όχι μόνο από το συνάνθρωπο αλλά και από τον ίδιο του τον εαυτό.

B2.

α)

ΟΡΙΣΜΟΣ: οριστέα έννοια: η λέξη «ανθρωπιά», προσεχές γένος: «τη συμπόνια, τη συμμετοχή», ειδοποιός διαφορά: «με τον ένα ... Του κάθε ανθρώπου.»

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ: Ο Ντυνάν, λόγω της ιδιότητάς του ως ιδρυτής του «Ερυθρού Σταυρού», θεωρείται ως παράδειγμα ανθρωπιστή. Χαρακτηριστική φράση: «για παράδειγμα».

β)

έτσι: εκφράζει το συμπέρασμα

ωστόσο: εκφράζει την αντίθεση

B3.

α) **αναλίσκεται** = αφιερώνεται, **οικουμενική** = παγκόσμια - πανανθρώπινη, **διαστρεβλώσεις** = αλλοιώσεις - παραποιήσεις, **ολωσδιόλου** = εντελώς, **ευζωίας** = ευημερίας - καλοπέρασης

β) **κοινόχρηστος** ≠ ιδιωτικός, **συμμετοχή** ≠ αποχή, **αυτοακυρώνεται** ≠ αυτοκαθιερώνεται, **γνώση** ≠ άγνοια, **αδιάκοπης** ≠ αποσπασματικής, ευκαιριακής

B4.

α)

«**αυτός είναι μεγάλος ανθρωπιστής**» = αποδίδεται ο ευθύς λόγος, δηλαδή τα λόγια κάποιου, όπως ακριβώς τα ανέφερε

«**Ερυθρού Σταυρού**» = αποδίδεται η ονομασία του διεθνούς κινήματος

β) μία προσωπικότητα που ξοδεύεται ολόκληρη για να κάμει το καλό (§1), η οικουμενική ψυχή αισθάνεται βαθύτερα την ταλαιπωρία του ανθρώπου (§3), μία έκφραση, που... αποστεώνεται (§5), η καθημερινή ζωή ολοένα και περισσότερο χάνει τη θαλπωρή, τη γλυκιά ζεστασιά της (§5), είναι ένας χειμώνας χωρίς αλκυονίδες (§5), η ανθρωπιά είναι κυκλική παρουσία (§6)

Γ.

Επικοινωνιακό πλαίσιο: άρθρο

Τίτλος: «Άνθρωπος ... απάνθρωπος, ξύλο απελέκητο»

ΠΡΟΛΟΓΟΣ:

Αν και η σύγχρονη εποχή χαρακτηρίζεται από την αλματώδη πρόοδο του τεχνοκρατικού πολιτισμού, η ανθρωπότητα δεν κατορθώνει πάντα να αξιοποιεί τα επιτεύγματά του προς όφελος του κοινωνικού συνόλου. Η έλλειψη ανθρωπιάς έχει κυριαρχήσει. Γι' αυτό κρίνεται ως αδήριτη ανάγκη η ανάληψη ατομικής και συλλογικής δραστηριότητας για τον περιορισμό του φαινομένου.

ΚΥΡΙΟ ΘΕΜΑ:

Ανάπτυξη α' ζητούμενου: φαινόμενα που αποδεικνύουν το έλλειμμα ανθρωπιάς στην εποχή μας:

- *Επικράτηση του υλικού πολιτισμού σε βάρος του πνευματικού.*
- *Έλλειψη ποιοτικής ζωής:* απομάκρυνση του ανθρώπου από τη φύση, τους συνανθρώπους, έλλειψη πνευματικότητας κ.τ.λ.
- *Έλλειψη εμπιστοσύνης στο συνάνθρωπο, που οδηγεί σε φόβο και ανασφάλεια.*
- *Απειλή της παγκόσμιας ειρήνης, πολεμικοί εξοπλισμοί, καταστροφικά όπλα.*
- *Καταστρατήγηση ανθρωπίνων δικαιωμάτων, πείνα και εξαθλίωση των φτωχών χωρών.*
- *Οι σύγχρονοι μηχανισμοί εξανδραποδισμού στερούν από τον άνθρωπο τα ουσιωδέστερα γνωρίσματά του, την κρίση και τη βούλησή του (αλλοτρίωση).*
- *Αύξηση των φαινομένων κοινωνικής παθογένειας (βία, εγκληματικότητα, διαφθορά).*
- *Κρίση των θεσμών, των ηθικών αξιών, έλλειψη ανώτερων ιδανικών.*
- *Αποξένωση, μοναξιά, ιδιοτέλεια και κυνισμός αλλοιώνουν την κοινωνική φύση του ανθρώπου. Χωρίς επικοινωνία, αγάπη, αλληλεγγύη, υπευθυνότητα είναι αδιανόητη η ανθρωπινή ζωή.*

• **Ανάπτυξη β' ζητούμενου:** δραστηριότητες, ατομικές και συλλογικές, που αποσκοπούν στον περιορισμό αυτού του ελλείμματος:

- *Αδιάκοπη αγωνιστική προσπάθεια για αυτοβελτίωση και αφομοίωση των ανθρωπιστικών αξιών.*
- *Δημιουργία υπεύθυνων ατόμων για τους λόγους και τις πράξεις τους απέναντι στην κοινωνία, με αναπτυγμένη αξιοπρέπεια και αυξημένες απαιτήσεις από τον εαυτό τους.*
- *Ανάπτυξη της πνευματικής φύσης του ανθρώπου και διαφοροποίηση από την υλική υπόστασή του.*
- *Συνειδητοποίηση της ανάγκης για προσφορά στο κοινωνικό σύνολο.*
- *Διάθεση για ψυχική επαφή ως αντίδοτο στην ιδιώτευση.*
- *Αγώνας (σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο) ενάντια σε ενέργειες που θέτουν σε κίνδυνο την ειρήνη σε ολόκληρο τον κόσμο και παραβιάζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα.*
- *Καλλιέργεια και ενίσχυση της ανθρωπιστικής παιδείας (ισόρροπη ανάπτυξη των σωματικών, πνευματικών και ψυχικών δυνατοτήτων // μελέτη και σπουδή των γραμμάτων και των Τεχνών // αναβάθμιση της πολιτιστικής ζωής).*
- *Καλλιέργεια των ανθρωπιστικών αξιών από όλους τους φορείς κοινωνικοποίησης (οικογένεια, σχολείο, Μ.Μ.Ε., Εκκλησία, επιστημονική κοινότητα, πνευματικοί ηγέτες).*
- *Κατοχύρωση και επέκταση του Κράτους Πρόνοιας (προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού // εκσυγχρονισμός του σωφρονιστικού συστήματος // αναβάθμιση της υγειονομικής και νοσοκομειακής περίθαλψης).*
- *Σεβασμός των εθνικών, φυλετικών, πολιτιστικών, θρησκευτικών ιδιαιτεροτήτων.*

- *Ενεργοποίηση των διεθνών οργανισμών, των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, των διεθνών Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, των πνευματικών ανθρώπων της παγκόσμιας κοινότητας, των πολιτικών ηγεσιών – ευαισθητοποίηση της Κοινής Γνώμης – διεθνείς συναντήσεις, διοργανώσεις (πολιτιστικές, αθλητικές, επιστημονικές).*

ΕΠΙΛΟΓΟΣ:

Επομένως, καθίσταται επιτακτικό καθήκον η αφύπνιση των ανθρώπων. Χρειάζεται να επανέλθουν οι ανθρωπιστικές αξίες και να επανατοποθετηθεί ο άνθρωπος στη θέση που πραγματικά του ανήκει, στο κέντρο δηλαδή της ζωής.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

Αγγελική Αθανασιάδη
Πένη Γράψα

ΣΧΟΛΙΟ: Τα θέματα κρίνονται ως αντιμετώπισιμα για τον καλά προετοιμασμένο υποψήφιο. Εμπίπτουν στη διδακτέα ύλη. Η μεταφορική απόδοση του δοθέντος αποσπάσματος στην ερμηνευτική ερώτηση ίσως δυσκόλεψε τον υποψήφιο. Οι ερωτήσεις της θεωρίας κρίνονται ως προσεγγίσιμες, με εξαίρεση τη λεξιλογική άσκηση. Η παραγωγή λόγου περιείχε ευδιάκριτα και προσιτά ζητούμενα.